

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA

Biudžetinė įstaiga, A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius,
tel. 8 706 62 008, faks. 8 706 62 000, el. p. aaa@aaa.am.lt, http://gamta.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188784898

VšĮ Pajūrio tyrimų ir planavimo institutas
H. Manto g. 84
92294 Klaipėda

2014-11-06
Į 2014-10-08

Nr. (15.9)-A4- 6936
Nr. S14-064

Kopija

Adresatams pagal sąrašą

ATRANKOS IŠVADA DĖL SEDOS VANDENS MALŪNO REKONSTRUKCIJOS, ĮRENGIANT HIDROELEKTRINĘ IR UŽTVANKĄ, POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO

1. Informaciją pateikė – VšĮ Pajūrio tyrimų ir planavimo institutas, H. Manto g. 84, 92294 Klaipėda, tel. (8 46) 398 752, faks. (8 46) 390 848.

2. Planuojamos ūkinės veiklos užsakovas – UAB „Plungės darna“, Vilniaus g. 1, 97129 Kretinga, tel. (8 445) 55 213, faks. (8 445) 55 211.

3. Planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas – Sedos vandens malūno rekonstrukcija, įrengiant hidroelektrinę ir užtvanką.

Atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo atliekama vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 2 priedo 1.7 ir 3.6 punktais.

4. Numatoma planuojamos ūkinės veiklos vieta

Telšių apskr., Mažeikių r. sav., Sedos sen., Sedos m.

5. Trumpas planuojamos ūkinės veiklos aprašymas

Planuojamas hidroelektrinės įrengimas rekonstruojamame Sedos vandens malūne, kuris yra Sedos m., Vytauto g. prie Varduvos upės kilpos. Taip pat numatoma atstatyti buvusią Varduvos upės užtvanką bei tvenkinį. 1961 m. užtvanka išardyta vykdant melioracijos darbus, tvenkinio vanduo išleistas. Pagal atrankos išvadai pateiktą informaciją buvę tvenkinio plotai šiuo metu yra užpelkėję, apaugę krūmynais. Vandens malūno pastatas yra avarinės būklės, išlikusi apardyta vandens pertekliaus pralaida, žemių užtvanka, vandens privedimo ir nuvedimo kanalai. Malūno turbinų kamera ir požeminė dalis patenkinamos būklės. Artimiausi gyvenamieji namai nuo vandens malūno nutolę 7-30 m atstumu.

Planuojama Sedos vandens malūno pastate įrengti 100 kW galios hidroelektrinę su dvejomis Kaplan tipo turbinomis. Žemės užtvanką ir vandens pertekliaus pralaidą numatoma rekonstruoti padidinant pralaidos ilgį iki 55-60 m žemės užtvankos sąskaita. Pertekliaus pralaidoje numatoma įrengti latakinių žuvitakį, pro kurį iš tvenkinio bus praleidžiamas gamtosauginis vandens debitas į Varduvos upę. Vandens privedimo kanalo gelžbetoniniame latake kiekvienai turbina atskirai numatyta įrengti automatizuotus metalinius uždorius ir žuvų apsaugos grotas su 35 mm tarpais tarp strypų. Užtvankos slenksčių numatyta įrengti akmenų betonu su antifiltraciniu ekranu ir apsaugine danga. Antifiltracinis ekranas turi būti įleistas į žemių užtvankos šlaitus. Slenksčio ir žemių užtvankos susijungimo vietos tvirtinamos akmenų betonu, slenksčio žemutinis bjefas tvirtinamas akmenų metiniu. Turbinų kameroje numatyta įrengti naują gelžbetoninę perdangą generatorių montavimui, turbinas montuoti senoje vietoje. Nuvedamąjį kanalą planuojama išvalyti, kanalo dugną ir šlaitus prie malūno pastato sutvirtinti akmenų grindiniu. Hidroelektrinę numatyta pajungti į elektros perdavimo tinklą per esamą transformatorinę pastotę.

Esamo vandens lygio nustatymui buvo atlikta niveliacija natūroje, darant hidromazgo toponuotauką ir atliekant hidrologinius tyrinėjimus 2012 m. Nustatyta dabartinė vandens lygio altitudė yra apie 108,50 m, o vandens lygio altitudė žemutiniame bjeffe 106,00 m.

Atrankos išvadai pateiktoje informacijoje analizuojamos hidroelektrinės techninių rodiklių alternatyvos: 1 variantas su normaliai patvenktu vandens lygiu (toliau – NPL) NPL 108,00 m; 2 variantas su NPL 108,30 m; 3 variantas su NPL 108,50 m; 4 variantas su NPL 109,0 m ir nulinė alternatyva (veiklos nevykdymas). Atsižvelgiant į hidroelektrinės veikimui būtinus techninius parametrus pasirinktas tvenkinio variantas su NPL 109,0 m ir užtvankos rekonstrukcijos variantas su užtvankos pralaidos ilgiu 55-60 m, įrengiant 100 kW galios hidroelektrinės įrenginius. PAV atrankos dokumentuose išanalizuotas šios hidroelektrinės ir užtvankos įrengimo alternatyvos galimas poveikis aplinkai.

Planuojamas tvenkinio NPL – 109,0 m, plotas apie 15,26 ha. Į užliejamą plotą pagal VĮ „Registru centras“ duomenis numatoma pateks UAB „Plungės darna“ priklausančių sklypų (kad. Nr. 6154/0002:207, 6154/0001:64) dalys (iki 96 %), taip pat privatiems asmenims priklausančių sklypų (kad. Nr. 6154/0001:97, 6154/0001:18, 6154/0001:32, 6154/0001:17, 6154/0002:177, 6154/0002:104, 6154/0002:174, 6154/0002:233, 6154/0002:211, 6154/0002:42, 6154/0002:166, 6154/0002:214, 6154/0002:217, 6154/0002:117, 6154/0002:205) ir valstybinės žemės sklypų pagal panaudos sutartis priklausančių Mažeikių rajono savivaldybei (kad. Nr. 6154/0001:95, 6154/0001:94) dalys (iki 39 proc.). Be to planuojama, kad bus užlieta Sedos m. žydų senųjų kapinių (unikalus kodas 26899) apsaugos zonos dalis ir Sedos miesto kultūros vertybės (unikalus kodas 17105) dalis. Į tvenkinio plotą gyvenamieji namai nepatenka. Siekiant išvengti žemės sklypų praradimo bei nuostolių žemės sklypų savininkams yra numatoma taikyti poveikio mažinimo (teritorijos aukščio pakėlimas arba pylimų formavimas) arba kompensacines priemones pagal susitarimus su žemės sklypų savininkais. Konkrečias technines priemones kiekviename iš žemės sklypų, kurie gali būti veikiami formuojamo tvenkinio vandens lygio, planuojama nustatyti rengiant hidroelektrinės ir tvenkinio įrengimo projektinę dokumentaciją.

Numatoma, kad hidroelektrinės eksploatacija nekeis šiuo metu nusistovėjusių vandens lygių upės vagoje žemiau vandens nuvedimo kanalo, nes numatoma vandens pralaida neturi uždorių ir veikia automatiškai, o į Varduvos upę žemiau vandens nuvedimo kanalo per pralaidą ir hidroelektrinę pateks visa tvenkinio prietaka. Be to, hidroelektrinės darbas neįtakos vandens lygio svyravimų Varduvos upėje ir tvenkinyje, pavasariniai ir rudeniniai potvyniai bus išlyginami, nes didžioji dalis upės vandens bus nukreipiama per hidroelektrinę. Užtvankos atkūrimo darbus numatyta vykdyti sausuoju metų periodu, pasibaigus žuvų neršto periodui.

Eksploatuojant hidroelektrinę atliekų nesusidarys. Rekonstrukcijos darbų metu susidariusios statybinės atliekos bus perduotos atliekas tvarkančioms įmonėms pagal sudarytas sutartis. Dėl planuojamos ūkinės veiklos numatoma iškirsti 40 medžių.

Vykdamas rekonstrukcijos darbus numatomas laikinas vandens drumstumo padidėjimas dėl laikinų apsauginių pylimų įrengimo ir išardymo bei vykdamas vandens privedimo ir nuvedimo kanalų valymo darbus.

Planuojamos ūkinės veiklos metu numatoma nuimti dirvožemio viršutinį sluoksnį, vėliau panaudoti teritorijos tvarkymui ir apželdinimui. Siekiant išvengti dirvožemio erozijos, numatyta, kad formuojamo tvenkinio krantuose gali būti reikalingas krantų tvirtinimas arba teritorijos lygio pakėlimas ties Sedos m. senosiomis žydų kapinėmis bei ties tvenkiniu besiribojančiais žemės sklypais.

Malūnas ir jo priklausiniai įrašyti į nekilnojamojų kultūros vertybių registrą (unikalus kodas 15982). Žemės sklypai, kuriuose numatomas užtvankos atstatymas bei dalis tvenkinio ploto patenka į kultūros vertybės – Sedos miesto teritoriją (unikalus kodas 17105). Numatoma užlieti teritorija ribojasi su kultūros vertybe – Sedos miesto žydų senosiomis kapinėmis (unikalus kodas 26899). Planuojamos ūkinės veiklos užsakovas su Kultūros paveldo departamentu prie Kultūros ministerijos 2011-10-19 sudarė Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto apsaugos sutartį Nr. AS-07.

5¹. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumas

Planuojama ūkinė veikla nesusijusi su Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijomis bei artima jų aplinka, kadangi planuojamos ūkinės veiklos vieta nuo artimiausios buveinių apsaugai svarbios teritorijos (toliau – BAST) – Varduvos upės yra nutolusi apie 1,5 km atstumu, nuo artimiausios paukščių apsaugai svarbios teritorijos (toliau – PAST) – Plinkšių miškas yra nutolusi apie 2,0 km atstumu. Pagal atrankos išvadai pateiktą informaciją poveikis Varduvos upės žemiau hidroelektrinės hidrologiniam režimui dėl planuojamos ūkinės veiklos nenumatomas. Tarp planuojamos ūkinės veiklos vietos ir BAST bei PAST yra Sedos gyvenvietė, vietinės reikšmės keliai. Dėl šių priežasčių poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijos neturės.

6. Pastabos ir pasiūlymai

Planuojamos ūkinės veiklos užsakovas, vadovaudamasis Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-370 „Dėl visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašo patvirtinimo“, apie atrankos išvadą turi informuoti visuomenę ir raštu informuoti Aplinkos apsaugos agentūrą apie atliktą visuomenės supažindinimą.

7. Pagrindiniai motyvai, kuriais buvo remtasi priimant išvadą:

7.1. Pagal atrankos išvadai pateiktą informaciją planuojamas 10 kW didesnis hidroelektrinės galingumas ir 0,5 m didesnis normaliai patvenktas vandens lygis tvenkinyje lyginant su informacija pagal kurią Aplinkos apsaugos agentūra 2012-08-24 raštu Nr. (2.6)-A4-2759 „Atrankos išvada dėl Sedos malūno hidrojėgainės ir užtvankos įrengimo poveikio aplinkai vertinimo“ priėmė atrankos išvadą dėl poveikio aplinkai vertinimo: planuojamai ūkinei veiklai, Sedos malūno hidrojėgainės ir užtvankos įrengimas, poveikio aplinkai vertinimas privalomas.

7.2. Pagal atrankos išvadai pateiktą informaciją dėl naujo tvenkinio įrengimo į užliejamą plotą pateks privatiems asmenims priklausančių sklypų dalys. Atsižvelgiant į galimą planuojamos ūkinės veiklos poveikį materialinėms vertybėms turi būti atliktas išsamus planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas, numatytos konkrečios poveikio aplinkai mažinimo ar kompensavimo priemonės dėl užliejamų teritorijų.

7.3. Atsižvelgiant į tai, kad dėl naujo vandens telkinio įrengimo kitų asmenų nuosavybei bus nustatyti veiklos apribojimai, poveikio aplinkai vertinimo metu turi būti detalai įvertintas ir pristatytas visuomenei planuojamos ūkinės veiklos socialinis – ekonominis poveikis.

7.4. Ūkinė veikla planuojama Sedos mieste, tankiai apgyvendintoje teritorijoje. Atsižvelgiant į vietovės, kurią planuojama ūkinė veikla gali paveikti, jautrumą, poveikio aplinkai vertinimo metu turi būti detalai įvertintas galimas poveikis aplinkai potvynių metu.

7.5. Planuojama užlieti teritorija patenka į kultūros vertybės Sedos miesto teritoriją ir ribojasi su kultūros vertybe Sedos miesto žydų senosiomis kapinėmis. Atsižvelgiant į galimą planuojamos ūkinės veiklos poveikį kultūros paveldui, išvadas dėl planuojamos ūkinės veiklos pasirinktoje vietoje turi pateikti institucija, atsakinga už kultūros vertybių apsaugą.

7.6. Mažeikių rajono savivaldybės administracija 2014-11-05 raštu Nr. R8-2.28-4435 „Dėl Sedos vandens malūno tvarkymo darbų ir hidroelektrinės įrengimo poveikio aplinkai vertinimo“ informavo, kad Mažeikių rajono savivaldybės administracija reikalauja, kad būtų atliekamas Sedos vandens malūno tvarkymo darbų ir hidroelektrinės įrengimo poveikio aplinkai vertinimas.

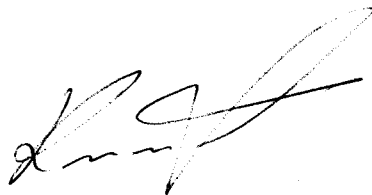
8. Priimta atrankos išvada

Atsižvelgiant į išdėstytus motyvus ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 7 straipsnio 6 dalimi, priimta atrankos išvada: pagal atrankos išvadai pateiktą informaciją planuojamai ūkinei veiklai – Sedos vandens malūno rekonstrukcijai, įrengiant hidroelektrinę ir užtvanką – poveikio aplinkai vertinimas privalomas.

Ši atrankos išvada galioja 3 metus nuo jos viešo paskelbimo dienos. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 7 straipsnio 9 dalies nuostatomis, suinteresuota visuomenė per 20 darbo dienų nuo atrankos išvados paskelbimo dienos

turi teisę teikti atsakingai institucijai, šiuo atveju Aplinkos apsaugos agentūrai, pasiūlymus persvarstyti atrankos išvadą, kiti poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyviai: planuojamos ūkinės veiklos organizatorius, poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas ir poveikio aplinkai vertinimo subjektai per 10 darbo dienų nuo atrankos išvados gavimo dienos turi teisę pateikti atsakingai institucijai motyvuotą prašymą persvarstyti atrankos išvadą.

Direktorius

Raimondas Sakalauskas

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪROS 2014-11-06 RAŠTO NR. (15.9)-A4- 6936
ADRESATŲ SĄRAŠAS

Mažeikių rajono savivaldybės administracijai

Laisvės g. 8, 89223 Mažeikiai

El. p. savivaldybe@mazeikiai.lt

Telšių visuomenės sveikatos centrai

J. Biliūno g. 3, 87317 Telšiai

El. p. info@telsiuvsc.sam.lt

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos

Telšių teritoriniam padaliniui

Gėlių g. 1, 87111 Telšiai

El. p. telsiai@heritage.lt

Telšių apskrities priešgaisrinei gelbėjimo valdybai

Žemaitės g. 22A/Birutės g. 11, 87133 Telšiai

El. p. telsiai.pgv@vpgt.lt

Žiniai:

Aplinkos ministerijos Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamentui